

Motion till riksdagen 2005/06:Sk482

av **Inger Davidson m.fl. (kd)**

Avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer.

2 Den ideella sektorn

Det civila samhället utgörs av naturliga gemenskaper som familjer, släkt, grannskap, företag, intresseföreningar, fackföreningar och trossamfund. Detta sammanhållande nätverk kan inget samhälle vara utan. Det skapar sociala band som leder till trygghet och ordnade förhållanden för människor. Det bör ligga i alla offentliga institutioners intresse att respektera det civila samhällets rättigheter och ge stöd i olika former till alla goda krafter som arbetar för vårt gemensamma bästa. Det offentliga får inte genom lagstiftning, beskattning eller andra åtgärder inskränka den ideella sektorns möjligheter att verka. Om så sker kommer hela samhällets sårbarhet att öka.

De ideella organisationerna visar gång på gång sitt stora värde. I samband med katastrofer står ideella organisationer ofta för mycket av såväl det initiala arbetet som det fortsatta arbetet med stöd till dem som drabbats.

Vidare ger ideella insamlingar pengar som kommer hela det svenska samhället till godo exempelvis genom bidrag till forskning och stöd till svaga grupper i samhället.

Den svenska folkrörelsetraditionen är unik. En i internationell jämförelse stor del av befolkningen deltar aktivt i frivilligt engagemang för andra människors bästa. Enligt Demokratiutredningen uppger 52 % av de tillfrågade i en undersökning att de varit engagerade i någon form av ideellt arbete, inom någon organisation eller enskilt och oorganiserat. Detta frivilliga engagemang är en omistlig del av samhällsgemenskapen. Det skapar trygghet och välfärd för många som annars skulle hamna i utanförskap. Vid sidan av denna positiva bild kan det konstateras (enligt Demokratiutredningen) att var fjärde

Fel! Okänt namn på

medborgare är passiv i samhällslivet och står utanför ett kontinuerligt socialt nätverk. Dessa deltar inte i något föreningsliv eller informella frivilliginsatser och har inte ett nätverk om minst tre personer. En bild av ensamhet och utanförskap som det är såväl samhällets, enskilda medborgares som föreningslivets uppgift att bryta.

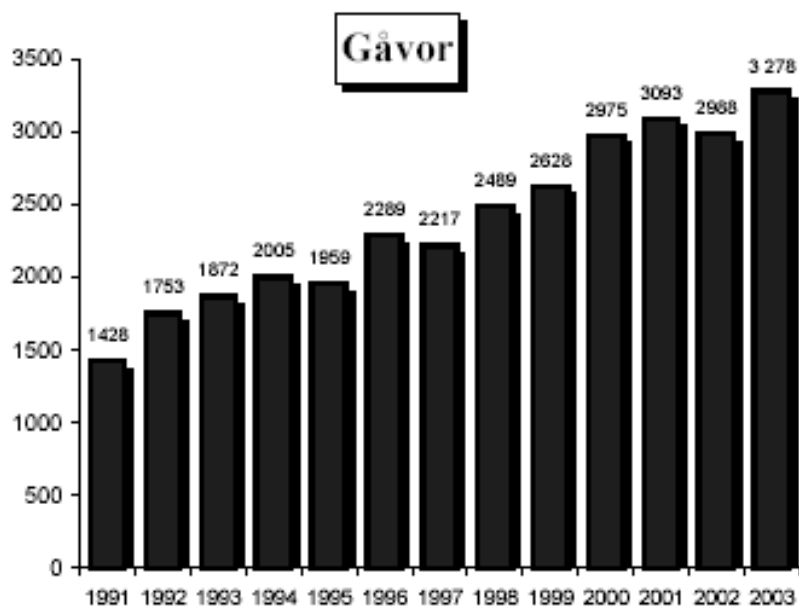
3 Givandet i Sverige och andra länder

För många människor består det sociala engagemanget i regelbundet eller punktvis ekonomiskt stöd till hjälpverksamhet i olika former. De frivilliga insamlingarna uppgår till betydande belopp. I Sverige skänktes kontanta gåvor till de så kallade 90-kontona till ett värde av ungefär 3,2 miljarder kronor år 2003. Detta är betydande belopp men vi tror att givandet i Sverige skulle kunna öka betydligt. I andra länder där det finns gynnsammare skatteregler är givandet betydligt mer omfattande.

Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI), som också utfärdar de s.k. 90-kontona, ser till att insamlingsorganisationernas syften är för humanitära, välgörande och kulturella ändamål. Man kontrollerar också att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader och att de använder sig av sunda marknadsföringsmetoder. SFI-statistik för medlemsorganisationerna visar på par positiva trender. Svenska folkets gåvor ökar och organisationerna blir mer och mer effektiva i att använda de mottagna gåvorna ändamålsenligt, administrationskostnaderna har nästan halverats från 1992. Som tidigare påpekats är givandet upp till dubbelt så omfattande som det som de s.k. 90-kontona erhåller. Dessvärre är statistiken för givandet utanför 90-kontona och organisationerna utan 90-konton inte tillgänglig. I Sverige har givandet ökat och har sedan 1990 mer än fördubblats (se diagram 1).

Fel! Okänt namn på

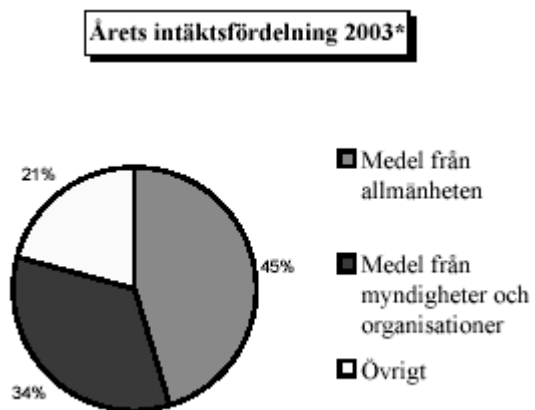
Diagram 1. Gåvors värde i Sverige 1991–2003 i miljoner kronor

Källa: Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI).

Som diagram 2 visar är det till största delen privatpersoner som donerar av sina skattade pengar till insamlingsorganisationerna.

Diagram 2. Intäktsfördelning för ideella organisationer 2003 i procent

Källa: Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI).

Fel! Okänt namn på

4 Avdragsrätt för gåvor i andra länder

De flesta länder inom EU har olika former av avdragsmöjlighet för gåvor till ideell verksamhet och välgörande ändamål. Sverige intar en särställning inom EU i detta avseende genom att inte stimulera det enskilda givandet genom avdragsrätt. Några närliggande exempel:

Norge – begränsad avdragsrätt för enskildas gåvor till vissa frivilligorganisationer som har minst 3 000 medlemmar. Det kan gälla omsorg eller hälso- och befrämjande verksamhet för barn och ungdomar, religiös verksamhet, katastrofhjälp eller värn för människors rättigheter. Vidare kan såväl enskilda som näringsidkare i Norge göra skatteavdrag för gåvor till sådan vetenskaplig forskning eller yrkesutbildning som kan ha betydelse för givarens person eller verksamhet.

Danmark – avdrag för upp till 5 000 DKR för fysiska och juridiska personer om gåvans värde är minst 500 DKR.

Finland – skiktgränsen är 5 000 FIM och avdrag tillåts upp till 10 500 euro.

Storbritannien – gåvans minsta värde 250 £, avdrag högst 1 200 £.

Tyskland – maxandel av inkomsten 10 %, högst 21 000 euro till samma mottagare.

5 Avdragsrätt för gåvor till organisationer

Vi anser att det svenska skattesystemet måste ge betydligt bättre möjligheter för företag och enskilda medborgare att stödja ideella organisationer. En relativt problemfri åtgärd skulle vara att införa avdragsrätt för gåvor till dessa. Detta skulle medföra stora positiva effekter. Bidragen till dessa organisationer skulle helt säkert öka väsentligt samtidigt som staten endast skulle förlora den genomsnittliga kommunalskatten, det vill säga en tredjedel av detta i minskade skatteintäkter. Kristdemokraterna inser dock de statsfinansiella problemen med att inte ha någon gräns för avdragsrätten. I vårt förslag är det maximala avdragsgilla beloppet en fjärdedels basbelopp, det vill säga något mindre än 10 000 kronor, per person och år. Kristdemokraterna anslår 700 miljoner kronor år 2007 och lika mycket 2008 i statsbudgeten fr.o.m. den 1 januari 2007 för att genomföra avdragsrätt för gåvor till organisationer.

5.1 Skatteutskottets behandling

Skatteutskottet har under flera riksmöten i rad avlagt motioner om avdragsrätt eller skattereduktion för gåvor till ideella organisationer. Utskottsmajoritetens ställningstagande är en tydlig signal till föreningssverige om att majoriteten inte vill underlätta för ideella föreningar att samla in ekonomiska medel för sin verksamhet. Utskottets motiveringar har varit likalydande sedan riksmötet 2001/02 (se betänkande 2001/02:SkU14, 2002/03:SkU07, 2003/04:SkU20 samt 2004/05:SkU19).

Motiveringen innehåller fem huvudsakliga argument mot avdragsrätt/skatte-reduktion och låter som följer (våra markeringar):

Det är enligt utskottets mening viktigt att det (1) finns en demokratisk process bakom det stöd som samhället ger till frivilligarbete i kyrkliga organisationer, idrottsorganisationer, humanitära organisationer, internationellt biståndsarbete m.m. En avdragsrätt för gåvor till den här typen av verksamhet (2) skulle minska utrymmet för det samhälleliga stödet och (3) öka dessa viktiga verksamheters beroende av enskilda personers förmögenheter och förmåga och vilja att bidra.

Det är vidare önskvärt att (4) skattesystemet så långt möjligt hålls fritt från inslag som inte hänger samman med dess grundläggande funktion att utgöra en säker bas för finansieringen av den gemensamma sektorn. Att belasta Skatteverket med en kontroll av den här typen av stöd är enligt utskottets mening inte lämpligt. (5) En ytterligare nackdel med att lämna stödet som ett skatteavdrag är att det inte på vanligt sätt blir föremål för en årlig och samlad prövning i samband med budgetberedningen.

Under riksmötet 2004/05 (motion 2004/05:Sk463) bemötte vi utskottets argument mot en skattereduktion, men utskottet underlät att besvara argumentationen i sak utan valde i stället att ytterligare en gång framföra samma motargument. Vår bedömning är att utskottsmajoritetens argumentation inte utgör tillräcklig grund för avslag och vill därför bemöta den.

För det första ansåg utskottet det som ”viktigt att det finns en demokratisk process bakom det stöd som samhället ger till frivilligarbete”. Samhället är enligt vårt förmenande inte ett samlingsnamn på stat, primär- och sekundärkommuner. Utskottet avser antagligen den offentliga sektorn, vilken är en viktig del av samhället, men som inte i sig själv utgör samhället. Det demokratiska inflytandet minskar inte med vårt förslag, om man med demokrati menar medborgerligt inflytande. Tvärtom ökar medborgarnas inflytande genom att de själva får större möjlighet att styra vilka verksamheter som ska få ekonomiskt stöd. Rimligtvis måste Skatteverket besluta om vilka organisationer som är att anse som ideella. Därmed finns det också ett grundläggande formellt demokratiskt inflytande. Demokrati byggs underifrån och bygger på enskilda människors delaktighet. Utskottets majoritet ger uttryck för en demokratisyn med ovanifrånsperspektiv. Vad utskottet möjligtvis har rätt i är att det partipolitiska inflytandet över ideella organisationer minskar när de i ökad utsträckning kan ordna finansiering vid sidan om direkta offentliga bidrag. Det partipolitiska inflytandet minskar alltså till förmån för ett ökat direkt medborgerligt inflytande. Det är en förändring vi stödjer.

För det andra angav utskottet att ”en avdragsrätt för gåvor till den här typen av verksamhet skulle minska utrymmet för det samhälleliga stödet”. Utskottet utgår från att kostnaden för avdragsrätt direkt påverkar de anslag som anslås till bidrag till ideella organisationer. Det är inte ett givet orsakssamband mellan kostnaden för avdragsrätt och bidragsanslag. Det handlar snarare om politiska prioriteringar i samband med budgetarbete. Som tidigare angivits anslår till exempel Kristdemokraterna extra medel för att kunna genomföra skattereduktionen/avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer.

Fel! Okänt namn på

För det tredje angav utskottet att en skattereduktion/avdragsrätt skulle ”öka dessa viktiga verksamheters beroende av enskilda personers förmögenheter, förmåga och vilja att bidra”. Utskottet är negativt till att ideella föreningsars beroende av enskilda människor förmåga och vilja skulle öka. Vi delar inte det synsättet. Ideella sektorn bygger just på engagerade människor, det är själva stommen i föreningsverksamheten. Offentliga bidrag har därefter en viktig stödjande, subsidiär, funktion. Att beskriva en ökad grad av engagemang som ett hot mot den ideella sektorn framstår i våra ögon som märkligt. Det är vidare felaktigt att avdragsrätt skulle öka behovet av människors ”förmögenhet”. Människor med ansevärd förmögenhet kan ge pengar redan i dagsläget. Vad avdragsrätten framför allt gör är att den underlättar för människor med ordinära tillgångar att ge till ideella organisationer såsom Cancerfonden, Rädda barnen eller Amnesty International.

För det fjärde anförde utskottet: Det är vidare önskvärt att skattesystemet så långt möjligt hålls fritt från inslag som inte hänger samman med dess grundläggande funktion att utgöra en säker bas för finansieringen av den gemensamma sektorn”. Det är underligt att en utskottsmajoritet bestående av samma politiska partier det ena året beslutar om att införa en skattereduktion för fackföreningsavgifter för att nästa år avslå yrkanden om skatteavdrag för gåvor till ideella föreningar. Den kritik som utskottsmajoriteten riktar mot avdragsrätt för gåvor till ideella föreningar är betydligt mer berättigad när det gäller skattereduktionen för fackföreningsavgiften. Det är i sig korrekt att avdragsrätten medför ett visst merarbete för Skatteverket, och det är en av de frågor som behöver utredas vid ett bifall till motionen. Men vår bedömning är att det administrativa merarbetet är ringa i förhållande till de positiva effekter förslaget kan få för den ideella sektorn i Sverige.

Slutligen anförde utskottet även att ”en ytterligare nackdel med att lämna stödet som ett skatteavdrag är att det inte på vanligt sätt blir föremål för en årlig och samlad prövning i samband med budgetberedningen”. Konstaterandet är givetvis korrekt, riksdagsledamöter kan inte i detalj styra enskilda människors givande. Det är en utveckling Kristdemokraterna, utifrån subsidiaritetsprincipen, stödjer. Men det är ändå möjligt att från år till år göra justeringar avseende beloppsgränser etcetera i avdragsrätten. Alltså kommer det att finnas möjlighet till prövning även i samband med budgetberedningen.

Stockholm den 29 september 2005

Inger Davidson (kd)

Sven Brus (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Torsten Lindström (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Gunilla Tjernberg (kd)

Dan Kihlström (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Olle Sandahl (kd)